

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2023/2024

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Helena Chalupová
Identifikační číslo studenta: 53997231

Typ studijního programu: doktorský
Studijní program: Historické vědy
Studijní obor: České dějiny
ID studia: 472202

Název práce: Revenanti v českém raně novověkém prostoru se zřetelem k evropskému kontextu
Pracoviště práce: Ústav českých dějin (21-UCD)
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: doc. Mgr. Marie Koldinská, Ph.D.
Oponent(i): doc. PhDr. Miloš Sládek, Ph.D.

doc. Mgr. Radmila Prchal Pavlíčková, Ph.D.

Datum obhajoby: 06.02.2024 **Místo obhajoby:** Praha
Termín: řádný

Průběh obhajoby: Předseda komise prof. Mikulec zahájil obhajobu, přivítal přítomné členy komise, oponenty i studentku. Prof. Mikulec vzhledem k nepřítomnosti školitelky doc. Koldinské představil studentku a seznámil přítomné se závěry školitelčina posudku. Školitelka vyzdvihuje transdisciplinární charakter práce, která se vymyká běžným standardům disertační prací obhajovaných na ÚČD FF UK, připomínky má pouze dílčího charakteru, a to k překlepům a rozsahu obrazové přílohy.

Mgr. Chalupová na vyzvání předsedy komise představila svou disertační práci. Jejím cílem bylo především komplexně zpracovat problematiku revenantů v českých zemích raného novověku v podobě syntézy a zjistit, jak se proměňovalo vnímání revenantů a nadpřirozených jevů v průběhu raného novověku. Její výzkum proběhl na základě pečlivého studia různorodých pramenů a jejich analýzy a následné komparace. Studentka vyzdvihla, že se v příbězích o revenantech objevují pojítka s antikou a středověkem, že některé syžety příběhů byly uchopeny mezikonfesijně a že jejich vnímání bylo ovlivněno mnoha faktory. Důležitou úlohu hrál taky očištec a moment reformace a třicetiletá válka.

Prof. Mikulec poděkoval studentce za představení disertace a vyzval oponenty se závěry svých posudků.

Oponentka doc. Prchal Pavlíčková seznámila se závěry svého posudku. Práce vykazuje známky velkého nadšení a řadu tezí, se kterými oponentka souhlasí. Kladem práce je i čtivost v určitých částech textu i originalita tématu a jeho interdisciplinarita. Za nedostatky považuje nevypořádání se s dosavadním výzkumem a nepodrobení jeho závěrů kritice i absenci zmínek o tom, jak kriticky je zapotřebí zacházet s prameny a jaká jsou jejich úskalí. Za

nedostatek považuje i nedostatečně rozvedenou metodologii i začátek desáté kapitoly, který je téměř doslovně přejat z existujícího katalogu. Tyto důvody ji vedly k rozhodnutí nedoporučit disertaci k obhajobě.

Oponent doc. Sládek se částečně ztotožňuje se závěry doc. Prchal Pavlíčkové (metodologie), ale nedospěl ke stejnému závěru. Vyzdvihuje, že téma je natolik specifické, že užití specifické sofistikované metody mohlo práci uškodit. Vyzdvihuje i interpretační stránku disertační práce. Doc. Sládek sdělil, že práci by prospělo větší využití barokních exemplů, v nichž revenantní sehrávají důležitou roli, nicméně velmi oceňuje, že heuristická základna práce je i tak velmi rozsáhlá. V práci mu chybí analýza čtyř posledních věcí člověka. Ohledně interpretace některých otázek měl pocit, že některé záležitosti hodnotí příliš racionalisticky (děs ze zdánlivé smrti, fenomén Poltergeistů). Závěrem konstatoval, že práci doporučuje k obhajobě.

Předseda komise prof. Mikulec poděkoval oponentům za přednesení závěrů posudků a vyzval studentku k reakci na posudky. Stran výtky doc. Sládka argumentovala svou nepřilíží šťastnou formulací příslušné pasáže. Studentka rovněž připustila, že v případě dalším zabýváním se s tématem práce posílí interpretační rovinu tak, aby její výzkum na čtenáře působil vyváženěji. Představila zahraniční zdroje, ze kterých čerpala, a uvedla, že u desáté kapitoly řádně citovala zdroj, ze kterého čerpala.

Prof. Mikulec otevírá rozpravu nad tématem práce.

Prof. Bůžek se ptá studentky, jakou použila metodologii.

Studentka reaguje, že použila textovou analýzu, komparaci, metodu sondy. Zdůraznila, že analyzovala i ikonografické prameny.

Prof. Mikulec se zeptal na metodu heuristiky a sběr pramenů.

Mgr. Chalupová zdůraznila, že heuristika byla náročná, sběr pramenů byl zpočátku nahodilý, ale studentka se poté seznámila s prameny církevní provenience, které se ukázaly jako prameny se slibným potenciálem.

Prof. Maur navázal na diskuzi k metodologii a zeptal se studentky, jakým způsobem a podle jakých kritérií volila narativy.

Studentka odpověděla, že se jedná o příběhy, o kterých se dozvěděla z pramenů, když se zabývala jinými sub tématy.

Dr. Zdichynec se zeptal, co výzkum studentky vypovídá o mentalitě člověka tehdejší společnosti, zajímá ho, jaké byly dojmy tehdejších čtenářů ze zkoumaných příběhů.

Studentka odpověděla, že se jednalo o témata, která veřejnost velmi zajímala (a zejména v prostředí Anglie a dnešního Německa) a která byla velmi poutavá. Jednalo se o téma, které rezonovalo i mezi prostým lidem.

Doc. Prchal Pavlíčková navázala na dotaz dr. Zdichynce a zmínila, že studentka okrajově využívá pamětní zápisky (Kryštof Harant), ale jejich větší využití by posílilo rovinu recepce příběhů.

Studentka zmínila další příklady pamětních zápisů a příběhů objevujících se v nich. Zmínila problém hodnověrnosti příběhů.

Doc. Jakubec ocenil originalitu tématu a vznesl dotazy k metodologii, a zejména jak studentka vnímá kritickou analýzu jako svou metodu. Doc. Jakubec sděluje, že v práci chybí definice pojmu revenant.

Studentka reagovala, že hledala synonymní termíny k pojmu revenant, které se objevily v pramenech.

Doc. Jakubec zmínil úskalí transdisciplinarity a argumentoval, že studentka nezodpověděla výběr pramenů.

Studentka odpověděla, že se snažila porovnávat jednotlivé texty tam, kde to bylo možné.

Doc. Tinková se zeptala, co pro studentku znamená raný novověk a jestli se dá v příbězích vysledovat rozdíl mezi středověkem a raným novověkem. Dále se zeptala, jestli je nějaký rozdíl mezi katolickým a nekatolickým prostředím v příbězích.

Studentka argumentuje, že raný novověk v příbězích rozvíjel motivy,

které se už objevovaly dříve, a tedy i ve středověku, ale předěl je patrný naopak v 19. století a příběhy se přesouvají do nesdělovaných osobních prožitků.

Dr. Hausenblasová zdůraznila, že studentku po mnoho let, co vede doktorský seminář, a zmínila, že v této době studentka velmi pilně plnila své studium a že by to mělo být zohledněno.

Doc. Prchal Pavlíčková se ptala, jestli byly posudky první zpětnou vazbou, kterou studentka obdržela.

Studentka odpověděla, že ano.

Prof. Mikulec zahájil neveřejné zasedání komise.

Komise hlasovala v počtu 4 hlasů pro a 2 proti.

Klasifikace obhajoby:

prospěl/a (P)

Předseda komise:

prof. PhDr. Jiří Mikulec, CSc.

Členové komise:

prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc.

prof. PhDr. Eduard Maur, CSc.

doc. Mgr. Daniela Tinková, Ph.D.

PhDr. Jaroslava Hausenblasová, Ph.D.

PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.